

Vergaderjaar 2007–2008 A

31 370 (R 1849)

Verdrag inzake de bevordering en bescherming van investeringen tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Bahrein; Manama, 5 februari 2007

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 februari 2008

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 5 februari 2007 te Manama totstandgekomen verdrag inzake de bevordering en bescherming van investeringen tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Bahrein (Trb. 2007, 35).

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 26 januari 2008 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 27 februari 2008.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 30 maart 2008.

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 5 februari 2007 te Manama tot stand gekomen verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Bahrein inzake de bevordering en de bescherming van investeringen toelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste behandeling van deze twee. Het verdrag waarborgt verder onder meer het kunnen overmaken van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Als verdragsluitende partijen worden genoemd de regeringen van het Koninkrijk der Nederlanden en van het Koninkrijk Bahrein. Het verdrag zal uiteraard tussen beide staten gelden.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op het vrij overmaken van betalingen en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden. Alle investeringsbeschermingsverdragen die Nederland sluit, zijn gebaseerd op het Nederlandse modelverdrag. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld en biedt het bedrijfsleven een toezegging tot bescherming van de investeringen in het andere land. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waarop het bedrijfsleven in het buitenland een beroep kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Bahrein

Bahrein heeft zich, ondanks de afwezigheid van ruime energievoorraden kunnen ontwikkelen tot een relatief rijk land met een moderne economie. De industriële activiteiten zijn deels gediversifieerd mede vanwege de voorziene eindigheid van de wel aanwezige energiebronnen. Naast de relatief beperkte energiesector heeft Bahrein inmiddels een behoorlijke

petrochemische sector opgebouwd, met onder andere een van de grootste aluminium smelters ter wereld. Ook wil Bahrein het financiële centrum van de Golfregio worden. Inmiddels hebben zich meer dan 300 financiële instellingen gevestigd in Bahrein. Het geavanceerde telecommunicatienetwerk heeft bijgedragen aan een goede naam van Bahrein als centrum voor financiële dienstverlening. De daaraan gerelateerde handel en de scheepvaart groeiden mee. Veel multinationale ondernemingen hebben een vestiging in Bahrein. Daarnaast richt Bahrein zich ook meer op toerisme en handel en diensten.

De reële economische groei wordt geraamd op 6,7% in 2007 (2006: 7,8%, 2005: ook 7,8%). De inflatie blijft laag, hoewel voor 2007 een inflatie van ongeveer 3% wordt verwacht (2006: 2,1%).

Hoewel de overheid nog een prominente rol speelt in het economisch verkeer, wordt steeds meer ruimte gegeven aan het particuliere initiatief. Het perspectief voor de buitenlandse investeerder neemt, gelet op de groei van de economie, de diversificatie van industriële activiteiten, en de grotere economische vrijheid, toe en daarmee uiteraard dat van de Nederlandse investeerder.

De bilaterale betrekkingen van het Koninkrijk der Nederlanden met Bahrein zijn vooralsnog beperkt van omvang. De Nederlandse uitvoer groeide de afgelopen vier jaar gestaag van € 68 miljoen in 2003 naar € 109 miljoen in 2006. De uitvoer bestond in 2006 met name uit machines en vervoersmaterieel (€ 58 miljoen), voeding en levende dieren (€ 18 miljoen) en fabrikaten (€ 14 miljoen). De Nederlandse invoer uit Bahrein is, hoewel ook bescheiden van omvang, flink gestegen van € 31 miljoen in 2005 naar € 82 miljoen in 2006. Deze stijging wordt vrijwel geheel gevormd door de invoer van minerale brandstoffen.

De Nederlandse investeringen in Bahrein zijn nog beperkt. Met name enkele grotere Nederlandse aannemers zijn betrokken bij infrastructurele werken.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedings van dit verdrag te wensen. De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Bahrein als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures. De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringsgedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land opgerichte rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van de andere verdragspartij) (onderdeel b). De definitie van het grondgebied van de verdragspartijen is gebaseerd op de definitie uit de Nederlandse standaardtekst voor een investeringsbeschermingsverdrag (onderdeel c). In het verdrag is opgenomen dat het karakter van een investering ongewijzigd blijft, ook als de vorm daarvan zou wijzigen (onderdeel d).

Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen te beslissen

over de toelating van investeringen en voorwaarden op te leggen aan investeerders.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen na toelating op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en in een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.

Artikel 4 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.

Artikel 5 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in inwisselbare valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens het vrij kunnen overmaken van de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie.

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een billijke schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de onteigende investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan leidt tot compensatie. Het recht op rentevergoeding gaat in op het moment dat de investeerder recht heeft op compensatie in verband met onteigening. Mocht daarover een geschil ontstaan, dan beslist de instantie aan wie het geschil is voorgelegd (zie artikel 9 voor een omschrijving van de geschillenbeslechtsprocedure).

Artikel 7 ziet op compensatie voor verliezen die door investeerders worden geleden als gevolg van bijvoorbeeld een oorlog of revolutie. De verdragspartijen kennen elkaars investeerders geen minder gunstige regeling toe dan die zij toekennen aan hun «eigen» investeerders of aan investeerders van een derde staat.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Tijdelijke Regeling herverzekering investeringen 2004.

Artikel 9 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in een vriendschappelijke oplossing van een geschil (artikel 9, eerste lid). Indien een geschil niet binnen drie maanden op vriendschappelijke wijze kan worden opgelost, is de investeerder gerechtigd het geschil te onderwerpen aan internationale arbitrage. Er kan ook voor een nationaal rechtscollege worden gekozen (artikel 9, tweede lid, onderdeel a). Indien een geschil wordt onderworpen aan internationale arbitrage, kan het (zie onderdeel b) worden voorgelegd aan het Internationale Centrum voor de Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (*Trb.* 1966, 152, laatstelijk *Trb.* 1994, 126; hierna «ICSID-verdrag»). Een geschil kan ook worden voorgelegd (zie onderdeel c) aan een internationaal ad hoc arbitragetribunaal ingesteld onder de op 15 december 1976 door de Algemene Vergadering van de

Verenigde Naties vastgestelde arbitrageregels van UNCITRAL (Commissie voor Internationaal Handelsrecht van de Verenigde Naties; voor die arbitrageregels zie <http://www.jus.uio.no/lm/un.arbitration.rules.1976/>). Rechtspersonen, die onderdaan zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij worden, in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag, beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij (artikel 9, derde lid). Arbitrage-uitspraken in een geschil zijn definitief en bindend voor de partijen bij het geschil en zij zullen worden uitgevoerd onder nationaal recht (artikel 9, vierde lid). De verdragspartijen stemmen er op voorhand mee in dat een geschil kan worden voorgelegd aan de fora voor geschillenbeslechting die zijn genoemd in het tweede lid (artikel 9, vijfde lid).

Artikel 10 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Het verdrag is echter niet van toepassing op investeringsgeschillen, die ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 11 voorziet in een procedure waarbij de verdragspartijen overleg kunnen voeren over de interpretatie of toepassing van dit verdrag.

Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitrage-tribunaal, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid).

Artikel 13 regelt de werkingssfeer van dit verdrag.

Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een investering nog 15 jaar onder de beschermende werking van het verdrag vallen (derde lid).

De staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Heemskerk